

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАГАЛЬНООСВІТНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ З
ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ**

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

5 клас

Укладачі: Боляк Ю.В., вчитель історії Донецької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-II ступенів №22;
Набоєва І.І., директор Донецької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-II ступенів №22;

Київ – 2014

Пояснювальна записка

Курс з історії України (Вступу до історії) у 5 класі розроблений для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату на основі Державного стандарту базової освіти (освітня галузь «Суспільствознавство») та має пропедевтичний характер, що визначає принципи відбору змісту та стилістичні особливості його подачі з позиції врахування особливостей психофізичного розвитку дітей. У процесі вивчення історії України учні навчаються пізнавати історичні події та явища в їхньому причинному зв'язку та постійній взаємодії, у них розвивається спостережливість, увага, пам'ять, абстрактне мислення, збагачується уява.

П'ятикласники уперше ознайомлюються з навчальним предметом «Історія», тому *головними завданнями курсу є:*

- формування уявлень і початкових знань учнів про історію як галузь людських знань, як науку, що має свій предмет вивчення і свої методи дослідження;
- розвиток у школярів інтересу до предмету та мотивації до його вивчення;
- здобуття та засвоєння учнями знань про головні події, явища в історії України та світу;
- ознайомлення учнів з духовними та історико-культурними традиціями українського народу.

Основними компонентами програми є:

- зміст історичного навчального матеріалу,
- перелік державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів спеціальної школи,
- спрямованість корекційно-розвивальної роботи.

Беручи до уваги вікові особливості пізнавальної діяльності дітей 10–11 років, пропонується сформувати в учнів первинні знання та уявлення про розвиток історії як науки і як пам'ять про життя людей у минулому, про що саме та про кого пишуть історики. Передбачається ознайомлення дітей з історичними джерелами різних типів, включаючи пам'ятки, що формують навколишнє історичне середовище. Оскільки курс історії у 5 класі не передбачає систематичного викладу інформації про минуле, то історичні факти неминуче подаються фрагментарно. Відбір запропонованих подій, явищ, історичних персонажів тощо підібраний з погляду представлення як регіональної історії, так і з погляду соціальної, політичної історії, історії культури та повсякдення, що дає можливість виховувати патріотичні та державницькі почуття та якості школярів.

Корекційно-розвивальними завданнями курсу є:

- розвиток пізнавальної діяльності (психічних процесів, аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизації, класифікації);
- розвиток логічних форм мислення (понять, суджень);
- розвиток сенсомоторної та мовленнєвої діяльності;
- формування саморегуляції діяльності та самоконтролю (плануючого, операційного, заключного);
- формування позитивних якостей особистості у навчанні (вміння визначати мету діяльності, цілеспрямованість, наполегливість у досягненні поставленої мети);
- особистісний розвиток пізнавальної активності та емоційно-вольової сфери.

Особливості організації вивчення навчального матеріалу

Курс складається з трьох розділів, які дають змогу учням послідовно опанувати відповідну інформацію та початкові предметні уміння, що становлять основу подальшої історичної освіти школярів. Типовими навчальними планами для вивчення навчального предмету «Історія України (Вступ до історії)» в 5 класі передбачено 1 година на тиждень. Загальний обсяг навчального часу становить 35 годин на рік, з них 1 година – резервний час, що може бути використаний учителем на власний розсуд для організації різноманітних форм навчальної діяльності. Враховуючи корекційну спрямованість навчання і виховання цієї категорії дітей, до кожного розділу програми включені *уроки узагальнення* за темою та за курсом.

Програмою передбачено практичні заняття, метою яких є показати не лише можливості різноманітних історичних джерел у формуванні історичного знання, а й наближення історії як науки до учнів, її локального виміру, формування відповідального ставлення до минулого та різних форм його збереження. Деякі з рекомендованих практичних занять можуть бути проведені у формі екскурсій до музеїв, архівів, історичних пам'яток. Це сприяє патріотичному вихованню учнів, дбайливому ставленню до минулого.

Для виконання зазначених завдань у програмі як приклади подано окремі факти, явища та персоналії, тому їхній перелік не є вичерпним. Він має стати орієнтиром для вчителя з метою відображення змісту програми у всій її повноті, розроблення цікавого змісту уроків, що передбачає розвивальну діяльність та компетентнісний підхід до навчання.

Навчально-пізнавальний процес необхідно спрямовувати на формування в учнів загально навчальних умінь і навичок та ключових компетенцій. Пріоритетна дослідницька та пошукова робота з різними джерелами інформації для розв'язування проблемних завдань, що сприятиме індивідуалізації корекційної роботи відповідно до фізичного і психічного розвитку учнів, рівня їх знань, умінь і навичок. Поряд із фронтальними та індивідуальними формами роботи необхідно залучати школярів до колективної діяльності (парна, групова роботи) із

застосуванням інноваційних методик та використання інформаційно-комунікаційних засобів, що сприятиме формуванню в учнів комунікативної та соціальної компетентностей. Систематична словникова робота на уроках сприяє розширенню словникового запасу дітей спеціальної школи, допомагає їм правильно вживати ці слова.

Здійснюючи корекційно-розвивальну роботу, спеціальні загальноосвітні заклади забезпечують базову середню освіту, яка відповідає державному рівню освіти. Серед державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів увагу зосереджено на формуванні в учнів первинних уявлень про сутність та особливості історичного знання, позитивного ставлення до історії як предмета, здобуття п'ятикласниками вмінь осмисленого читання й опрацювання текстів на історичну тематику, ключових та предметних компетентностей на рівні, що відповідає основним віковим можливостям учнів. Оцінювання навчальних досягнень учнів спеціальної загальноосвітньої школи для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату має бути зорієнтованим на психофізичний розвиток цих дітей, тому критерієм оцінки навчальної діяльності учнів сьогодні є не стільки обсяг матеріалу, який запам'ятався, скільки вміння його аналізувати та використовувати, вміння самостійно здобувати знання, вести дослідницьку роботу. Оцінювання результатів навчання учнів спеціальної школи з історії України за запропонованою програмою доцільно провести, пропонуючи учням відповісти на усні запитання, письмові завдання, насамперед тестові.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ (ВСТУП ДО ІСТОРІЇ)

5 клас (35 годин)

К-ть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно – розвивальної роботи
	Розділ І. ЗВІДКИ І ЯК ІСТОРИКИ ДОВІДУЮТЬСЯ ПРО МИНУЛЕ		
13	Історія як наука. Українські вчені-історики. Історія і час. Людина у часі. Історія і простір. Історична карта. Речові джерела. Археологія як наука. Писемні джерела. Архіви. Мова – джерело знань про минуле. Фольклор. Географічні назви в історичній науці. <i>Практичне заняття.</i> Про що можна довідатися з сімейного фотоальбому. Родинне дерево <i>Практичне заняття.</i> Які назви в моєму рідному місті (селі) зберігають пам'ять про минуле.	Учень/ Учениця: - визначає за допомогою вчителя лінію часу, співвідносить рік зі століттям; - розрізняє умовні позначки на історичній карті, знаходить на карті територію України, її столицю; - розповідає про те, як історики довідуються про минулі часи на основі археологічних розкопок, писемних і речових джерел, монет і грошей, назв населених пунктів; про діяльність українських істориків (два-три на вибір), історію сім'ї та родинне дерево; - коментує текст підручника під час читання і складає запитання до нього; - пояснює, що таке історія, хто такі історики, як відбувається відлік часу в історії, що таке історичні джерела й які вони бувають; - наводить приклади історичних пам'яток, писемних і речових джерел, слів, прислів'їв, казок про минуле,	Пізнавальна діяльність: розвиток логічного мислення, пам'яті при складанні хронології, лінії часу; формування вмінь порівнювати, співвідносити роки із століттями, розкривати причинно-наслідкові зв'язки між подіями минулого, початкового уявлення про археологію, як науку, про роботу археологів та їх відкриття, про писемні та усні історичні пам'ятки; формування самостійності у процесі виконання практичної роботи, навичок працювати у групах, розвиток процесів аналізу і синтезу в процесі переказу тексту. Мовленнєвий розвиток: розвиток навичок переказу тексту; формування вмінь використовувати розповідь вчителя та підручник як джерела знань, розширення активного словника історичною термінологією; Особистісний розвиток: виховання патріотизму та глибокого зацікавлення учнів у вивченні минулого українського народу.

		історичних назв своєї місцевості, з яких можна довідатися про давні часи; - <i>добирає</i> інформацію про минуле з сімейних фотографій; - <i>вчиться висловлювати власну думку</i> щодо вивчення історії свого народу і країни та ролі музеїв, архівів, історичної науки у збереженні пам'яті про минуле. загальноісторичних та конкретно-історичних понять, якими мають оперувати у різних ситуаціях.	Сенсомоторний розвиток: Розвиток просторового орієнтування та зорової пам'яті при роботі з картою, атласом.
1	Узагальнення за темою		
	Розділ II. ПРО ЩО І ПРО КОГО РОЗПОВІДАЄ ІСТОРІЯ		
10	Люди в історії: історичні персонажі. Події та явища в історії, їх дослідження. Житло і побут давніх українців Київські князі. Запровадження християнства. Українське козацтво у битвах і походах. Українське село і місто у XVIII ст. Відкриття Харківського університету та його вплив на українську культуру Українці в революції 1917–1920 рр. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945).	- <i>установлює</i> з допомогою вчителя хронологічну тривалість і послідовність зазначених подій та явищ, <i>співвідносить</i> подію, історичне явище і століття; - <i>знаходить на карті</i> території, пов'язані із зазначеними подіями та діяльністю людей; - <i>розповідає</i> про історичну подію чи явище, історичних діячів на основі тексту підручника та використання матеріалу практичної роботи; - <i>виокремлює</i> в тексті головне й другорядне, <i>складає</i> простий план тексту підручника, зокрема у формі запитань; - <i>складає</i> запитання щодо перебігу історичної події;	Пізнавальна діяльність: формування загального уявлення про житло і побут давніх українців, про козацтво, християнство, навичок орієнтації у часі, розвиток порівняння, узагальнення; формування вмінь працювати з історичною картою, розвиток пам'яті у процесі відтворення назв основних понять та явищ, розвиток навичок складання хронології подій, проведення паралелі з сьогоденням, удосконалення навичок роботи з текстом, вміння виокремлювати головне і другорядне; розвиток вмінь складати розповідь на основі опорних слів, давати стислу оцінку події;

	Проголошення незалежності України. Сучасна Українська держава. <i>Практичне заняття.</i> Про що і про кого розповідає історія рідного краю	- <i>пояснює</i>, про що і про кого розповідає історія як наука; - <i>зіставляє</i> окремі події з історії родини й рідного краю та України; - <i>висловлює власне ставлення</i> до історичних подій, явищ і діячів, що пропонуються для вивчення, проводить порівняння з дійсністю деяких подій та явищ.	формування початкових вмінь критичного аналізу історичних фактів, прогнозування події за допомогою учителя. Мовленнєвий розвиток: розширення словника учнів, розвиток вмінь відрізняти художній та науково-популярний історичні тексти, розвиток монологічного мовлення при описуванні історичних подій. Особистісний розвиток: виховання поваги до історії рідного краю; виховання громадянських почуттів учнів на позитивних рисах історичних людей та їх ролі у суспільстві. Сенсомоторний розвиток: розвиток зорової пам'яті, просторової орієнтації при роботі з картою.
1	Узагальнення за темою		
	Розділ III. ЯКІ ПАМ'ЯТКИ Є ЧАСТИНОЮ ІСТОРІЇ		
6	Храми та ікони. Софійський собор і Києво-Печерська лавра Книги і мініатюри. Остромирове Євангеліє та «Апостол» Івана Федорова Замки і палаци. Генуезька і Кам'янець-Подільська фортеці. Бахчисарайський та Маріїнський палаци	- <i>з допомогою вчителя установлює</i> хронологічну послідовність створення зазначених пам'яток; - <i>показує</i> на карті місцезнаходження цих пам'яток; - <i>називає, розпізнає та описує</i> пам'ятки на основі вивченого матеріалу і практичної роботи; - <i>пояснює</i> історичні поняття на основі тексту підручника та <i>застосовує</i> їх під час виконання пізнавальних завдань;	Пізнавальна діяльність: розвиток творчої уяви при сприйманні описової розповіді, розвиток наглядно-образного мислення та уяви при ознайомленні з історичними пам'ятками, формування вміння порівнювати їх та виділяти суттєві ознаки, розвиток логічного мислення при встановленні причиново-наслідкових зв'язків, формування самостійності під час навчально-практичній діяльності.

	Вулиці та площі. Вулиця Хрещатик у Києві. Площа Ринок у Львові Парки і сади. «Софіївка» в Умані та заповідник «Качанівка» на Чернігівщині <i>Практичне заняття.</i> Які історичні пам'ятки мого міста (села), рідного краю розповідають про минуле. Моя уявна подорож історичними місцями України	- <i>складає</i> план розповіді про пам'ятку і розповідає за планом, уживаючи історичні поняття та терміни; - <i>самостійно наводить приклади</i> пам'яток свого краю та <i>описує</i> їх; - <i>висловлює власну думку та ставлення</i> до цих пам'яток і необхідності їх збереження.	Мовленнєвий розвиток: Розвиток зв'язного усного монологічного мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника історичною термінологією. Особистісний розвиток: виховання почуття зацікавленості історією рідної держави, розвиток мотивації дізнаватися про історію рідного краю, держави. Сенсомоторний розвиток: формування просторового уявлення при роботі з картою та атласом.
1	Узагальнення за темою		
2	Узагальнення до курсу: «Роль громадян, історичної науки, музеїв та архівів у збереженні минулого України»	- <i>самостійно пояснює</i>, що таке історія і що є предметом вивчення історії як науки; - <i>з допомогою вчителя висловлює судження</i> щодо важливості історичних знань та ролі громадян, історичної науки, музеїв, архівів у збереженні минулого.	Пізнавальна діяльність: розвиток умінь получати знання з різних джерел для вирішення завдань історичного змісту, розвиток причиново-наслідкового мислення при вирішенні пізнавальних завдань, уміння узагальнювати та систематизувати інформацію. Мовленнєвий розвиток: розвиток зв'язного усного монологічного мовлення Сенсомоторний розвиток: розвиток просторового уявлення при роботі з картою Особистісний розвиток: виховання патріотичного почуття, розвиток мотивації щодо самоосвіти історичного змісту

1	Резервний урок		
---	----------------	--	--